

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 i 1940 oraz z 2025 r. poz. 884), zwanej dalej „ustawą o ochronie przyrody”, uznanie za rezerwat przyrody obszarów cennych przyrodniczo następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Określa ono jego nazwę, położenie lub przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem. Równolegle ustawodawca poprzez art. 7 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody uczynił utworzenie tej formy ochrony przyrody celem publicznym, zastrzegając w ustępie 2 tego artykułu, że jej utworzenie bez zgody właściciela może nastąpić wyłącznie na gruntach Skarbu Państwa.

Nazwa rezerwatu przyrody Stawy Osuchowskie pochodzi od zwyczajowej nazwy terenu położonego na południe od wsi Nowa Osuchowa, na którym w przeszłości prowadzona była gospodarka rybacka na zbudowanych w tym celu stawach.

Rezerwat przyrody położony jest około 300 m na południe od wsi Nowa Osuchowa. Odległość pomiędzy północno-wschodnimi granicami rezerwatu a terenami zamieszkałymi, położonymi w obrębie wyżej wymienionej wsi, wynosi w linii prostej około 200 m. Według podziału administracyjnego kraju, rezerwat położony jest w granicach administracyjnych województwa mazowieckiego, w powiecie ostrowskim, gminie Ostrów Mazowiecka, obrębie ewidencyjnym nr 22. Działki ewidencyjne wchodzące w jego skład oznaczone są numerem 499, 500, 501, 502 i 512. Obszar rezerwatu przyrody obejmuje cały oddział 14 będący własnością Skarbu Państwa i pozostający pod zarządem Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka.

Rezerwat przyrody powstaje w ramach ogłoszonej przez Lasy Państwowe inicjatywy utworzenia 100 rezerwatów przyrody dla uczczenia jubileuszu 100-lecia powstania Lasów Państwowych.

Granice rezerwatu przyrody wyznaczają linie oddziałowe i drogi leśne. Jej południową część stanowi linia oddziałowa oddzielająca oddział 14 od oddziałów 13, 24, 25, 26, 27 i 28. Dalej biegnie ona w kierunku zachodnim do znajdującej się na południowo-zachodnim skraju kompleksu leśnego drogi. Granica biegnie nią w kierunku północno-zachodnim aż do rowu melioracyjnego.

Rezerwat przyrody obejmuje obszar związany z dawnymi stawami rybackimi. Zlokalizowany w nim kompleks stawowy został wybudowany w latach trzydziestych XX wieku w miejscu nieużytków. W jego skład wchodzi 14 mniejszych stawów odgradzonych od siebie groblami i kanałami. Stawy zasilane są wodą z rzeki Truchelka oraz z wód opadowych i roztopowych. Z tych też względów, istotnym dla prawidłowego funkcjonowania tego obiektu, jest włączenie w jego skład tej rzeki. Swoją funkcję stawy rybne spełniały do lat 90 XX wieku. W latach 90 stan techniczny urządzeń znacząco się pogorszył, co skutkowało stopniowym zarastaniem stawów trzciną i zamuleniem. Z roku na rok obniżało się lustro wody. W następstwie tego procesu dotychczas występujące tu gatunki roślin i zwierząt zaczęły zanikać. Ponadto, zaczęła następować powolna destrukcja grobli w efekcie sukcesji drzew i krzewów. W ramach przeprowadzonego projektu Małej Retencji Nizinnej "Zwiększenie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych" odtworzono obszar mokradłowy i funkcję retencji wody. Dzięki temu działaniu, stawy znajdują się w stanie mało zmienionym, zbliżonym do naturalnego i zostały zasiedlone przez liczne gatunki ptaków.

W kompleksach leśnych otaczających rezerwat przyrody przeważają zbiorowiska borowe, takie jak bory mieszane czy też bory mieszane wilgotne. Ekosystemy leśne wraz z borami budowane są przez lasy mieszane świeże, lasy mieszane wilgotne, ols i ols jesionowy. Na ich tle wyróżniają się zbiorniki wodne obszaru chronionego. W obrębie roślinności wodnej można wyróżnić tu trzy grupy drobnych roślin pływających biernie na powierzchni wody, których głównymi komponentami są rzęsy. Do drugiej grupy należą ubogie florystycznie, na ogół jedno lub kilkugatunkowe zbiorowiska roślin zanurzonych budowanych przez: rdestnicę grzebieniastą, włosienicznika krążkolistnego, moczarkę kanadyjską, wywłócznika okółkowego rogatka oraz rdestnicę połyskującą. Jednak największe powierzchnie tworzą fitocenozy ramienicy kruchej, co jest typowe dla wczesnych faz zarastania (kolonizacji) zbiorników wodnych. Gatunek ten pojawia się jako roślina pionierska i opanowuje w krótkim czasie dno świeżo odmulonego lub wybudowanego zbiornika. Brak konkurencji ze strony roślin naczyniowych oraz dobre warunki świetlne sprzyjają jej bujnemu wzrostowi. Trzecia grupa skupia rośliny zakorzenione w dnie,

o liściach wynurzonych i pływających na powierzchni wody. Zalicza się do nich zbiorowiska żabiścieku pływającego, rdestu ziemnowodnego, rdestnicy pływającej. Roślinność szuwarową tworzy trzcina i pałka wodna. Towarzyszą im, w postaci niewielkich płatów, szuwały skrzypu bagiennego, jeżogłówki gałęzistej, oczeretu jeziornego, manny mielec. Pasy wzdłuż rowów, skraje zarośli i zadrzewień oraz obrzeża rzeki zasilającej stawy porasta ziołorośle z licznie występującą krwawnicą pospolitą, której towarzyszą tojeść pospolita i wiązówka błotna. Lokalnie, w wilgotnych zagłębieniach terenu występuje zbiorowisko sitowia leśnego. W rezerwacie przyrody stwierdzono występowanie 59 gatunków ptaków, z czego 34 gatunki odbywa tu lęgi.

Biorąc pod uwagę zdiagnozowane na etapie tworzenia rezerwatu przyrody zagrożenia, wokół tego obiektu przyrodniczego została utworzona otulina zabezpieczająca przyrodę rezerwatu przed negatywnym oddziaływaniem działalności człowieka. Wyznaczenie otuliny rezerwatu związane jest bezpośrednio z planem ochrony obligatoryjnie sporządzanym dla rezerwatów przyrody. W świetle obowiązującego prawa powinno unikać się uchwalania planu ochrony rezerwatu przyrody bez utworzenia dla niego otuliny. Zgodnie bowiem z art. 13 ust. 3a ustawy o ochronie przyrody projekty aktów prawnych z zakresu zagospodarowania przestrzennego w części dotyczącej rezerwatu przyrody i jego otuliny, wymagają uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska w zakresie ustaleń tych planów, mogących mieć negatywny wpływ na cele ochrony rezerwatu przyrody. Powyższe oznacza, że jedynie uznanie za rezerwat przyrody, bądź wyznaczenie otuliny rezerwatu daje gwarancję kontroli dokonywanych w tym obszarze zmian w dokumentach planistycznych. W celu realnej kontroli nad zagospodarowaniem terenu wokół rezerwatu przyrody, a którego właściwe zagospodarowanie jest kluczowe dla utrzymania jego celu ochrony, należy wyznaczyć otulinę. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie przy definiowaniu zasięgu otuliny uwzględnił zagrożenia zewnętrzne, jakie mogą powstać w stosunku do rezerwatu przyrody. Głównym zagrożeniem są spowodowane przez człowieka zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym mogące doprowadzić do utraty cech charakterystycznych siedlisk przyrodniczych chronionego obiektu. Ponadto, w obrębie otaczających obiekt chroniony drzewostanach stanowiących jego otulinę, winno się wykluczyć wykonanie użytkowania lasu cięciami zupełnymi i ograniczyć się do użytkowania w formie cięć pielęgnacyjnych i sanitarnych mających na celu utrzymanie dobrego stanu zdrowotnego drzewostanu.

W materii uznania rezerwatu przyrody wskazać należy dodatkowo, że włączane w jego skład nieruchomości stanowią własność Skarbu Państwa, a co za tym idzie, na ustanowienie w ich obrębie rezerwatu nie jest wymagana zgoda właściciela. Zgodnie bowiem z art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody utworzenie lub powiększenie obszaru rezerwatu przyrody obejmujące obszary, które stanowią nieruchomości będące własnością Skarbu Państwa, następuje bez zgody właściciela. Tym niemniej, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie o taką zgodę wystąpił do władającego rzeką Tuchelka, w związku z tym, że nie stanowi ona gruntów zarządzanych przez Lasy Państwowe. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie pismem z dnia 17 marca 2025 r. znak L.RZP.416.3.2025 wyraził w tej materii następujące stanowisko. Celem środowiskowym dla jednolitych części wód powierzchniowych niewyznaczonych jako sztuczne lub silnie zmienione zgodnie z art. 56 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1487) jest ochrona oraz poprawa ich stanu ekologicznego i stanu chemicznego, tak aby osiągnąć co najmniej dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny wód powierzchniowych, a także zapobieganie pogorszeniu ich stanu ekologicznego i stanu chemicznego. Obszar nowo tworzonego rezerwatu położony jest w obrębie JCWP Tuchelka kod: RW200010267147789. Z informacji zawartych w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r., w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r. poz. 300), odnośnie w/w jcwp wynika, że ze względu na brak badań biologicznych nie można było dokonać oceny stanu ekologicznego, stan chemiczny oceniono jako dobry, stan ogólny (brak danych), ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego - zagrożona. Jako główne źródła presji determinujące stan wód w obrębie danej JCWP wskazano: prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne, obiekty mostowe - rzeki główne. Cała zlewnia JCWP stanowi obszar wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie

jakości tych wód, ponadto leży w obszarze silnie i ekstremalnie zagrożonym suszą. Nowotworzony rezerwat leży na terenie jednolitej części wód podziemnych 55 kod: GW200055, która charakteryzuje się dobrym stanem chemicznym i ilościowym, stan ogólny JCWPd - dobry. Mając powyższe na uwadze Wydział Planowania w Gospodarowaniu Wodami RZGW w Lublinie, nie wnosi zastrzeżeń i stwierdza, że utworzenie rezerwatu nie wpłynie negatywnie na osiągnięcie celów środowiskowych i nie pogorszy stanu JCW zarówno powierzchniowych jak i podziemnych oraz, że to działanie nie stoi w sprzeczności z zapisami Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Wydział Gospodarowania Mieniem Skarbu Państwa i Współpracy z Użytkownikami Wód nie wniósł zastrzeżeń do włączenia gruntu działki ewidencyjnej nr 512 położonej w ob. Nowa Osuchowa, gm. Ostrów Mazowiecka, w skład nowotworzonego rezerwatu przyrody „Stawy Osuchowskie”. Wydział Planowania w Gospodarowaniu Wodami, RZGW w Lublinie Wydziału Planowania i Koordynacji Eksploatacji negatywnie ocenił propozycję włączenia w skład nowo tworzonego rezerwatu działki ewidencyjnej o nr 512 położonej w obrębie ewidencyjnym Nowa Osuchowa ze względu na to, że: zarówno górny jak i ujściowy odcinek zlewni Tuchełki jest dosyć mocno przekształcony ze względu na liczną sieć urządzeń melioracji wodnych, co czyni tę rzekę istotną dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa. Utworzenie rezerwatu i włączenie do niego odcinka rzeki Tuchełka na wysokości istniejących stawów mogłoby w przyszłości zachwiać sprawne odprowadzenie nadmiaru wody z terenów rolniczych m. Nagoszewo, Nagoszewka Druga, poprzez zakaz lub znaczne ograniczenie wykonywania prac utrzymaniowych na rz. Tuchełka w obrębie planowanego rezerwatu przyrody.

Odnosząc się do uwagi przedstawionej przez Wydział Planowania w Gospodarowaniu Wodami, RZGW w Lublinie Wydziału Planowania i Koordynacji Eksploatacji wskazać należy, że w skład rezerwatu nie ma być włączany górny jak i ujściowy odcinek rzeki Tuchełka. Ochroną ma zostać objęta jej część na długości graniczącej z gruntami stanowiącymi własność Lasów Państwowych. W związku z tym, rezerwat nie obejmie swym zasięgiem urządzeń melioracyjnych na gruntach użytkowanych rolniczo. Ponadto istotnym dla prowadzonej w nim ochrony jest utrzymanie przepływu wód rzeki Tuchełka i niedopuszczenie do powstania sytuacji, w której zostałby on zaburzony np.: brakiem zasilania z obszarów stanowiących jej zlewnię.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska opiniując zarządzenie wskazał następujące uwagi:

- 1) *Należy uaktualnić publikator Prawo geodezyjne i kartograficzne o pozycję 1019 z 2025 r. Powinno być: „Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1151 i 1824, oraz 2025 r. poz. 1019).” Należy usunąć pozycję 1615.*

Poprawiono projekt zarządzenia w tym zakresie;

- 2) *Całość zarządzenia należy przeredagować zgodnie z przekazanymi przez MKiŚ i GDOŚ wzorami zarządzeń. Przykładowo § 1 pkt 2 zamiast „Przebieg granicy rezerwatu określa mapa stanowiąca załącznik nr 1 do zarządzenia” powinien przyjąć brzmienie „Położenie i przebieg granicy rezerwatu w postaci mapy są określone w załączniku nr 1 do zarządzenia.”.*

Przeredagowano projekt zarządzenia;

- 3) *Przy podawaniu informacji na temat otuliny należy podać jej położenie tj. województwo, powiat i gminę.*

Dodano informację w tym zakresie;

- 4) *Tytuły załączników powinny być takie jak w zarządzeniu. Przykładowo tytuł załącznika nr 1 zamiast „Przebieg granicy rezerwatu” powinien być „Położenie i przebieg granicy rezerwatu w postaci mapy”.*

W przekazanym do uzgodnienia projekcie zarządzenia odesłanie do załączników zamieszczone w jego przepisach merytorycznych koresponduje z tytułem załączników. Po przeredagowaniu, zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez MKiŚ oraz GDOŚ, treści merytorycznej przepisów stanowiących odesłanie do załączników zmieniono równolegle tytuły załączników.

- 5) *Załączniki nr 1 i 2 powinny zostać opatrzone wspólnym tytułem: „Załączniki do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia.... 2025 r. w sprawie ...”, przy czym każdy załącznik powinien zostać opisany osobno. Przykład: Załącznik nr ... do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia ... w sprawie rezerwatu „X”.*

W przekazanym do zaopiniowania zarządzeniu wszystkie załączniki zostały opatrzone wspólnym tytułem. Nie zachodzi zatem podstawa do powielania tego tytułu dla każdego z załączników z osobna;

- 6) *Przy źródłach danych w miejscu daty należy wskazać czy podana data jest datą dostępu czy aktualności danych. W przypadku, kiedy jest to data dostępu należy dopisać słowo „dostęp”.*

Dopisano przed datą słowo „dostęp”;

- 7) *Mapy poglądowe są bardzo małe, słabo widoczne, zalecamy ich zwiększenie.*

Zwiększono mapę poglądową;

- 8) *Granice działek ewidencyjnych oraz krzyżyki przecięcia linii siatki kartograficznej wyraźnie dominują w treści mapy, zalecamy wprowadzenie (zwiększenie) ich przezroczystości i/lub zmniejszenie grubości.*

Zwiększono przezroczystość krzyży linii siatki kartograficznej oraz zmniejszono ich grubość;

- 9) *Powierzchnia rezerwatu przyrody w projekcie zarządzenia różni się od obliczonej na podstawie punktów załamania granic zawartych w załączniku nr 2. Powierzchnia rezerwatu przyrody w projekcie zarządzenia wynosi 48,35 ha, a obliczona na podstawie punktów załamania granic 48,34 ha (48,3448 ha). Należy ponownie przeliczyć, a także zwrócić uwagę na sposób zaokrąglania powierzchni.*

Naniesiono poprawkę zgodnie z przedstawioną uwagą.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie zasięgnął opinii Regionalnej Rady Ochrony Przyrody w sprawie przedmiotowego rezerwatu przyrody.

Projekt zarządzenia został uzgodniony przez Wojewodę Mazowieckiego pismem z dnia 19 września 2025 r.

znak: WP-II.0521.1.19.2025

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem wprowadzenia zarządzenia jest uznanie rezerwatu przyrody Stawy Osuchowskie.

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Zarządzenie będzie oddziaływało:

- 1) na Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie;
- 2) na właściciela rezerwatu;
- 3) jako powszechnie obowiązujący akt prawa miejscowego na wszystkie podmioty znajdujące się, lub które znajdują się w zasięgu terytorialnym objętym jego regulacją.

3. Konsultacje.

Projekt zarządzenia, jako akt prawa miejscowego podlega na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428) uzgodnieniu z Wojewodą Mazowieckim.

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie przedmiotowego zarządzenia nie pociągnie za sobą żadnych dodatkowych skutków finansowych dla jednostek samorządu terytorialnego i budżetu państwa.

5. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zapisy w projekcie zarządzenia nie będą miały wpływu na rynek pracy.

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorców, a zwłaszcza mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców oraz na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, a także osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.

Wydanie niniejszego aktu prawnego stanowi sposób realizacji celów ochrony przyrody. Wprowadzenie jego regulacji wyeliminuje wątpliwości i niejasności w odniesieniu do prowadzonej w obiekcie ochrony przyrody, co z kolei usprawni opracowywanie dokumentacji i wydawanie decyzji w prowadzonych w jego materii procedurach uzgodnieniowych. Spodziewać się również można, że przedmiotowy projekt przyczyni się do polepszenia warunków realizacji działań ochrony czynnej w związku z łatwiejszym dostępem do informacji dotyczących przedmiotów i celów podlegających ochronie. Proponowana regulacja nie będzie wywoływać skutków istotnych ze względu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe, a także na osoby starsze i osoby niepełnosprawne. Projektowana regulacja nie wpłynie na proces inwestycyjny z uwagi na fakt, iż nie wprowadza żadnych zmian w zagospodarowaniu terenu.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja nie ma wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

8. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Regulacja objęta przedmiotowym zarządzeniem nie jest objęta prawem UE.